

Ekumenický soubor studií k problematice přirozeného zákona

(editoriál)

Tento soubor přednášek vznikl v souvislosti se sympóziem pořádaným Katedrou systematické teologie CMTF UP ve spolupráci s KTF UK v Praze, s Českou christologickou a mariologickou akademií a s Českou sekci ESKT.¹ Ekumenické sympóziu se z technických důvodů konalo dne 5. 10. 2011 v budově Katolické teologické fakulty UK v Praze. Základním podnětem k našemu setkání byl dokument MTK, *Hledání univerzální etiky, nový pohled na přirozený zákon* z roku 2008, jehož autoři nás vybízejí, abychom vedli dialog s představiteli teologických škol mimo-katolických církví a společností i s vyznavači mimokřesťanských náboženských tradic. Účelem tohoto dialogu je prověřování nosnosti návrhů MTK v dané oblasti.

Shromážděné na úvod pozdravil a za jejich práci jim srdečně poděkoval otec arcibiskup Dominik Duka. Zároveň nám připomenul, že zejména v souvislosti se současnou ekonomickou krizí vychází stále jasněji najevo důležitá role humanitních oborů, které mají prostředky, jak ukázat cestu k překonání základního problému, jímž je především krize důvěry spjatá s nerespektováním základních etických norem.

Následoval první blok příspěvků od autorů reprezentujících mimo-katolické křesťanské tradice. Nejprve promluvil prof. J. Liguš, Th.D., a představil Lutherovo smýšlení ohledně daného tématu. Poté hovořil kolega Marek M. Krupica, Th.D., a seznámil nás s pohledem pravoslavného teologa na dokument MTK. Základní idea jeho sdělení spočívala v konstatování značné myšlenkové a zejména terminologické odlišnosti římskokatolické a pravoslavné tradice. Z uvedeného důvodu není text MTK v mnoha ohledech pro pravoslavného teologa právě nejspornější. V diskusi vyplynulo, že totéž bude zřejmě platit i pro katolíky východních ritů. Kolega Krupica vyjádřil určité pochybnosti ohledně

¹ Editory tohoto souboru příspěvků jsou E. Krumpolc a C. V. Pospíšil. Sympóziu i tato edice byly umožněny díky vnitřnímu grantu CMTF UP v Olomouci 436100041. Pořadatelé sympózia a editoři následujících textů vyslovují tímto představitelům fakulty upřímné poděkování.

jakéhosi přirozeného zákona odděleného od nadpřirozeného zjevení a síly Boží milosti. Jeho příspěvek se nám bohužel nepodařilo včas získat v psané podobě, a proto o něm na tomto místě informujeme poněkud obsírněji.

Dále hovořil doc. Jiří Vogel, Th.D., přední reprezentant teologické školy ČČS(H), a seznámil nás s vývojem teologické reflexe o přirozeném zákoně v rámci ČČS(H). David Biernot, Th.D., přednesl zajímavý příspěvek o daném tématu v rámci judaistické tradice. Kolega J. Franc, Th.D., se zabýval kritickým rozbořem religionistických pasáží dokumentu MTK. Na závěr prvního bloku přednášek byl připomenut příspěvek prof. Jana Štěpána, Ph.D., v němž se tento renomovaný odborník v oblasti logiky zabývá analýzou Desatera, které je velmi zdařilým vyjádřením přirozeného zákona.

V druhé části sympózia se pak představili katoličtí autoři. Kolega doc. V. Novotný, Th.D., hovořil o daném tématu na základě myšlenkového odkazu C. S. Lewise. Ing. E. Krumpolc, Th.D., CSc., hovořil o určitém napětí mezi tím, jak přirozený zákon pojímá dokument MTK, a teologií zjevení. Opět, podobně jako u řady předchozích autorů, se objevila pochybnost ohledně možnosti oddělovat přirozený zákon od nadpřirozeného zjevení. Přední český morální teolog, Libor Ovečka, Th.D., vyzdvihl přínosy dokumentu, zejména dynamickou koncepci přirozeného zákona. Na závěr vystoupil prof. C. V. Pospíšil, Th.D., který kriticky poznamenal, že MTK nezohledňuje ve svých nynějších textech přínosy obsažené v jejich předchozích dokumentech. Na základě tohoto sympózia by měl vzniknout dopis Teologické komise ČBK adresovaný MTK, v němž bychom toto grémium informovali o dosažených výsledcích a úrovni recepce jejího dokumentu. Dále byla zmíněna problematika kategorie „druhu“ a konečně tento autor poukázal na úzkou souvislost mezi „zlatým pravidlem“ a trojičním obrazem Boha.

Všem přednášejícím byla položena zásadní otázka, totiž jak je to z jejich hlediska s tak zvaným „zlatým pravidlem.“ Všichni křesťanští teologové odpověděli pozitivně. „Zlaté pravidlo“ by tedy mohlo být skutečnou základnou našeho dalšího společného působení v dané oblasti směrem ke světu. Poněkud méně jasné odpovědi se nám dostalo z oblasti judaistiky a zejména tam, kde se jedná o mimokřesťanská náboženství. Základní problém totiž spočívá v tom, že není tak úplně zřejmé, kdo je pro vyznavače jiných náboženských tradic lidstva bližní v plném slova smyslu. Křesťanská tradice, která na základě víry v Ježíše Krista

vnímá jako bližního každého člověka, je v dané záležitosti jednoznačně univerzalistická, což pochopitelně pro jiná náboženství a kultury není tak zcela evidentní. Určitý problém tkví ve srozumitelnosti dokumentu již v oblasti křesťanské ekumény, mnohem svízelnější je to pak tam, kde překračujeme rámec euroamerické kultury. Napříč konfesemi se pak u křesťanských autorů objevuje určitá pochybnost, zda lze přirozený zákon pojímat více či méně odděleně od nadpřirozeného zjevení. Ač je to bolestivé, vyplývá z toho také pochybnost, zda se nám podaří oslovit mimokřesťanské kruhy. Každopádně je ale nutné, abychom navzdory daným obtížím o univerzální etice hovořili a v dialogu s těmi ostatními o něco podobného usilovali.

Na závěr tohoto editoriału si dovoluji za sebe i spolupracovníky poděkovat všem zúčastněným, kteří navzdory své nemalé pracovní vytíženosti přispěli ke konání tohoto důležitého ekumenického setkání. Poděkování platí i CMTF UP v Olomouci, bez jejíž podpory by celý podnik nebyl možný. Totéž platí i o KTF UK v Praze, jejíž představitelé, zejména pan děkan Prokop Brož, Th.D., projeví v dané záležitosti nebyvalou vstřícnost.

Konečně si dovoluji podotknout, že přednášky byly zachyceny na videozáznam a po zpracování daného materiálu budou zpřístupněny širší veřejnosti na webových stránkách České christologické a mariologické akademie (www.cchma.cz), takže zájemci se vlastně budou moci virtuálně konference zúčastnit touto cestou. Při pohledu na přednášející a poslechu jejich příspěvků na ně možná dýchne velmi pěkná, vpravdě křesťanská a kolegiální atmosféra, která naše setkání provázela.

C. V. Pospíšil